

FÅ: 26 gårder gikk konkurs i fjor.

Færre bønder går konk

JORDBRUK

I alt 26 gårder i norsk jordbruk gikk konkurs i fjor. Det er det laveste antallet siden 2008.

Bare siden 2011 har antallet konkurserklærte gårder i Norge sunket med 47 prosent, viser tall fra kredittselskapet Experian ifølge Nationen.

– Utviklingen viser at de fleste bøndene driver sunt økonomisk og har god styring, sier Morten Malmin, banksjef for landbruk i SR-Bank.

Malmin peker på ulike årsaker til utviklingen: Fjoråret var et bra år for avlingene av grovfôr. I tillegg fikk de største produsentene, som tidligere var mest konkursutsatt, den største uttellingen i både volum og tilskudd etter jordbruksavtalen i 2014. Økonomien har også blitt bedre på grunn av en lengre periode med høyere matpriser og økte subsidier til landbruket.

Økonomien i jordbruket er imidlertid utsatt. Andelen bønder med gjeld er rekordhøy, og den samlede gjelden i norsk jordbruk er på sitt høyeste siden Statistisk sentralbyrå begynte sine registreringer i 1999.

©NTB

Setter ned foten

Kautokeino menighetsråd vil stenge de tre kirkene i sognet for vielse av likekjønnede. Men biskop Olav Øygard sier at det Kirkerådet har vedtatt, gjelder hele kirka. Vedtaket i menighetsrådet er et av de første i sitt slag etter at Kirkemøtet vedtok at det skal lages liturgi for vielse av likekjønnede.

©NTB

Mange kritiserer økonomifaget, men professorer Klassikerne s

ALTERNATIV: Økonomen Anwar Shaikh tok kritikken av et virkelighetsfjern økonomifag videre. Etter 25 års arbeid presenterer han nå et alternativ.

ØKONOMI

Av Stian Nicolajsen (tekst) og Line Ørnes Søndergaard (foto)

– Dagens økonomifag tar utgangspunkt i en fantasiverden, sier økonomiprofessor Anwar Shaikh, som jobber ved The New School For Social Research i New York.

– Konsumentene handler fullstendig rasjonelt og kun for å maksimere sin egen nytte. Bedriftene er passive tilbydere av varer og tjenester for å dekke etterspørselen, og aktørene i økonomien har fullstendig informasjon. Ikke bare om fortida og nåtida, men også om framtida. Summen av dette teoretiske rammeverket er at markedet skaper den beste av aller verdener.

Shaikh er i Norge for å fortelle om sin nye bok på Norsk litteraturfestival på Lillehammer. I «Capitalism. Competition, Conflict, Crises» presenterer han et ambisiøst prosjekt: Å lage et nytt helhetlig teoretisk rammeverk for å forstå kapitalismen.

Lager ny retning i faget

Shaikh skiller seg fra andre kritikere av den rådende retningen innen økonomifaget ved at han kommer med sitt eget alternativ.

– Jeg har prøvd å lage en formelanalyse som er basert på den virkelige kapitalismen, men som likevel har sterke teoretiske egenskaper, forklarer han.

– Analysen dekker de sentrale temaene i økonomien, som vekst, prissetting, inflasjon og handel, men er uten referanser til de idealistiske nyklassiske antakelsene om optimalisering, perfekte konkurranse, rasjonelle forventninger og liknende, sier han.

Den dominerende retningen innen økonomifaget er nyklassisme. Dette undervises på universiteter og høyskoler, og er den retningen moderne nobelprisvinnere tilkjenner seg. Mange økonomer vil hevde at denne skolen er økonomifaget.

I opposisjon til dette finner man såkalte alternative eller heterodokse økonomer. Blant disse er post-keynesianisme den tydeligste retningen. Det er også en retning Shaikh har lite til overs for, og han plasse-

rer seg heller i tradisjon med klassikerne innen faget: Adam Smith, David Ricardo og Karl Marx.

– Under arbeidet med doktorgraden hadde jeg noen av de dyktigste nyklassiske økonomene som forelesere, men jeg ble likevel ikke overbevist om at dette var rammeverket for å forstå kapitalismen. Derfra kan man prøve å modifisere teorien så den skal passe med virkeligheten, men i stedet gikk jeg til klassikerne. Mye av det som står i boka er gamle ideer, men mitt prosjekt har vært å samle alle puslebitene til et bilde.

Ikke unntak

Professoren har lite til overs for forsøkene på å utvikle faget ved å forklare at virkelighetens markeder er ufullkomne, og at teoriene derfor må modifiseres for bedre passe med virkeligheten.

– Å hevde at markeder er ufullkommenhet, er samtidig å anerkjenne at det finnes en kjerne av fullkommenhet i kapitalismen, og at dette er et nyttig grunnlag for å forstå kapitalismen. Krise, oppturer, markedsmanipulering, juks, arbeidsløshet, klassekamp og konflikt er selve kapitalismen, ikke unntak fra den, sier han.

De mest anerkjente økonomene støtter hovedretningen i faget, og det er ikke et karriremessig sjakktrekk å framstå som en alternativ økonom. Shaikh er likevel klar på at det er nødvendig å gå mot strømmen for å virkelig forstå kapitalismen.

– Mange ønsker å utvikle og utfordre faget og har de beste intensjoner, men er likevel fanget av det nyklassiske rammeverket. Det er som å være biologilærer i Texas og godta kreasjonismen, for så prøve å presse inn deler av evolusjonsteorien. Jeg mener ikke at vi skal slutte å undervise i nyklassisk økonomi, men det må gjøres utenfra, i stedet for å klage over at kirka har valgt feil retning.

Profitt ruler

Shaikh påpeker at under kapitalismen ruler profitten.

– Fra et klassisk perspektiv er investeringer nøkkelen til økonomisk vekst, og investeringer drives av profitt. Profittmarginen til bedriftene er dermed årsaken til økonomisk vekst. Høy profittmargin betyr høy vekst.

FAKTA

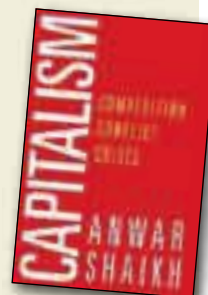
Anwar Shaikh:

■ Professor i økonomi ved The New School For Social Research i New York.

■ Aktuell med boka «Capitalism.

Competition, Conflict, Crises» som har som mål å etablere en helhetlig økonomisk teori som alternativ til den nyklassiske skolen som dominerer økonomifaget.

■ Han er i Norge for å delta på Norsk litteraturfestival på Lillehammer, på invitasjon fra tenketanken Manifest.

Nyklassiske teorier sier at vekst skapes av akkumulasjon av arbeid og kapital og arbeidsproduktivitet, og at økonomien vil havne i en likevekt med balansert vekst med en optimal fordeling av arbeid og kapital.

Pressete lønninger

Professoren har begrenset tro på at finanspolitikk og økt omfordeling kan øke den økonomiske veksten på sikt, slik post-keynesiansistene tror.

– Den store stagflasjonen på 1970-tallet kom på bakgrunn av at myndighetene stimulerte økonomien for mye. Det banet vei for nyliberalismen. Dette førte til økt økonomisk vekst fordi profittmarginen igjen økt, forklarer han.

– Årsaken er ikke frihandel og markedsliberalisme, slik det blir hevdet, men at lønningene ble presset ned gjennom angrep på fagforeningene og at rentene ble dumpet. Det er det motsatt av markedsfrihet, men det fungerte.

Han har få mirakelløsnings for hvordan verdens haltende økonomiske vekst igjen kan stige.

– Finanspolitikk og omfordeling kan fungere, men dersom det fører til at profittmarginene blir for lav, vil det føre til bedriftsnedleggelse og arbeidsløshet, sier han.

Kapitalismen som system krever stadig nye slike avveininger, og vil aldri være et stabilt og harmonisk system, ifølge Shaikh, og sammenligner systemet med havet.

– Dersom man bor ved havet må man være klar over kreftene i det. Man kan ikke bo under vann, eller gå på det. Ved å forstå det kan man imidlertid av og til demme og for det og kanalisere det.

stiann@klassekampen.no

r Anwar Shaikh har laget et nytt: Lår tilbake

KAPITALISMEN: Økonom Anwar Shaikh mener at dagens økonomifag er virkelighetsfjernt. Derfor brukte han 25 år på å lage sin alternative teori om hvordan kapitalismen fungerer.

UTSATT: Oljeinvesteringene vil falle også neste år, viser tall fra Statistisk sentralbyrå.

FOTO: MARIT HOMMEDAL, NTB SCANPIX

Varsler enda lavere oljeinvesteringer

NED: Oljeinvesteringene vil falle også neste år, viser tall fra Statistisk sentralbyrå. Anslaget er 14,6 prosent lavere enn for 2016.

2017 beregnet til 200,6 milliarder kroner, melder Statistisk sentralbyrå (SSB).

Dette er 14,6 prosent lavere enn tilsvarende anslag for investeringer i inneværende år.

Nedgangen skyldes at det ventes et videre fall i investeringene i olje- og gassvirksomhet og industri. Nedgangen i de samlede investeringene i 2017 dempes noe av økte investeringer innen kraftforsyning.

For olje- og gassvirksomheten alene, inkludert rørtransport, er investeringsanslaget på 153,2 milliarder kroner neste år. Det er hele 18,7 prosent lavere enn anslaget for 2016, som ble beregnet i andre kvartal i fjor.

©NTB

OLJE

Av Per-Helge Berg

De samlede investeringene i olje og gass, industri, bergverksdrift og kraftforsyning blir i førstegangsanslaget for

HL-SENTERET

TORSDAG 2. & FREDAG 3. JUNI

KL. 10.00 - KL. 16.30

INTERNASJONAL KONFERANSE

THE FUTURE OF THE SOVIET PAST:

**The Politics of History
in Contemporary Russia**

Påmeldingsfrist: **30. mai**
www.hlsenteret.no

TORSDAG 2. JUNI KL. 13.00

ÅPNING NY UTSTILLING:

GULAG. DET FARFAR IKKE FORTALTE

Huk Aveny 56
Buss nr. 30 - Gratis parkering
www.hlsenteret.no